

Pratarmė

Pasaulyje apstu dalykų, apie kuriuos *turėtumėte žinoti*, ir apie tai parašytų knygų tikrai netrūksta. Jose sudėta visa jums reikalinga informacija. Tam skirtos net ištisos lentynos. Vien knygomis investavimo tema būtų galima užpildyti visą automobilių stovėjimo aikštelę ir neužtektų vietos.

Problema ta, kad daugelis šių knygų yra nuobodžios, todėl paprastai sustojame maždaug ties 25 puslapiu ir niekuomet nebepaime jos į rankas. Pastebėjau, kad net ir geriausius įgūdžius bei ketinimus turintys rašytojai knygose apie investavimą į akcijas nemoka tinkamai perteikti šios temos. Jie per daug išsiplečia arba rašo tokiomis sausomis ir didelėmis pastraipomis, kad pusvalandį vis iš naujo skaitome tą pačią ištrauką, o mintys nuklysta kažkur įdomiau.

J. L. Collinsas visiškai nepaiso šio pasenusio investicinių knygų rašymo stiliaus. Prie jo tekstų norisi vėl grįžti, kai protas pavargsta skaityti apie akcijas. Užuoat naudojęsis ezoterinėmis lygtimis, kaip įvertinti akcijos alfa koeficientą ir palyginti jį su beta koeficientu, jis visą akcijų rinką lygina su dideliu bokalu alaus ir paaiškina, kodėl jį vis tiek verta pirkti, net jeigu jis būna su nenuspėjamu putos kiekiu.

Jis tarsi užkuria laužą ir tiesiog pradeda pasakoti istorijas, o jeigu jos suteikia žinių būtent apie jums rūpimus dalykus, tai jos – džiugus šalutinis poveikis.

Būtent taip nutiko realiame gyvenime prieš kelerius metus, kai Jimas pradėjo rašyti tinklaraščio www.jlcollinsnh.com įrašų seriją apie gerą investavimą. Vos jos pasirodė, perskaičiau visas, ir jos buvo tokios geros, kad pradėjau rekomenduoti savo skaitytojams. Šiems taip patiko, kad nukreipė kitus. Skaitytojų skaičius pasiekė tūkstančius, o vėliau šimtus tūkstančių.

Žinia apie „Akcijų seriją“ (*Stock Series*) sklido ir sklinda iki šiol, nes žmonėms iš tikrųjų patinka ją skaityti. Be abejo, autorius turi techninių žinių ir puikiai jas demonstruoja savo pavydėtiname finansiniame gyvenime. Tačiau skaitytojai negrįžta tik tam, kad pasimėgautų techninėmis gudrybėmis – jie ateina pasimėgauti ta ugnimi ir išgirsti gerą istoriją.

Manau, kad šis nuostabus atsakas paskatino Jimą perrašyti ir išplėsti savo puikią „Akcijų seriją“ į šią dar geresnę knygą. „Paprastas praturtėjimo kelias“ yra revoliucinė knyga apie investavimą į akcijas (ir apskritai apie gerus finansus), nes ją iš tikrųjų perskaitysite, mėgausitės ja ir galėsite iš karto pelningai pritaikyti pamokas tvarkydami savo finansus.

Lengviau atsipūsite sužinoję, kad galite būti sėkmės lydimi visą gyvenimą turėdami tik vieną *Vanguard* fondą. Jei norite, į tai galite žiūrėti plačiau ir įmančiau, tačiau nieko neprarasite ir laimėsite, jei laikysitės paprastumo principo.

Nors labai nedaug žmonių taip daro, pastebėjau, kad kelias į turtingą gyvenimą iš tiesų yra paprastas ir gana malonus, todėl logiška, jog ir knyga apie jį turėtų pasižymėti tokiomis pat geromis savybėmis. Būtent tokia ir yra ši knyga.

Peter Adeney, dar žinomas kaip *Mr. Money Mustache*
Koloradas, 2016 m. birželis

Turinys

PRADŽIA

I Įžanga	21
II Parabolė: vienuolis ir dvasininkas	24
III Mano istorija: pensija – ne pagrindinis tikslas	25
IV Svarbios pastabos	31

I DALIS. ORIENTAVIMASIS

1 Skola – nepriimtina našta	37
2 Kodėl jums reikia „užsik***k pinigų“	46
3 Ar tikrai kiekvienas gali išeiti į pensiją būdamas milijonierius?	48
4 Kaip mąstyti apie pinigus	53
5 Investavimas į siautėjančių bulių (arba meškų) rinką	60

II DALIS. KAIP NAUDOTIS GALINGIAUSIAIS PASAULYJE TURTO KAUPIMO ĮRANKIAIS

6 Ar tėja didžiulis rinkos nuosmukis!!! Neišgelbės net garsiausi ekonomistai	69
7 Rinka visada kyla	75
8 Kodėl dauguma žmonių praranda pinigus rinkoje	81
9 Didysis bjaurusis įvykis	87
10 Paprastumo principas: klausimai ir įrankiai	92
11 Indekso fondai skirti tinginiams, tiesa?	97
12 Obligacijos	103
13 Portfelio idėjos turtui kaupti ir išlaikyti	111
14 Jūsų turto paskirstymo pasirinkimas	117
15 Tarptautiniai fondai	124
16 Tikslinių grupių pensijos fondai: paprasčiausias būdas praturtėti	127

17	Ką daryti, jeigu negalite įsigyti VTSAX? Ar netgi Vanguard?	131
18	Kuo ypatingas Vanguard?	136
19	401(k), 403(b), TSP, IRA ir Roth krepšeliai	141
20	Privalomasis minimalus paskirstymas: nelaukta mokesčių atidėjimo staigmena	154
21	Taupomosios sveikatos sąskaitos: ne tik būdas apmokėti medicinos sąskaitas	159
22	Atvejo analizė: „Paprasto praturtėjimo kelio“ pritaikymas tikrovėje	163
23	Kodėl man nepatinka investavimo konsultantai	174

III DALIS. **STEBUKLINGOS PUPOS**

24	Jackas Bogle'as ir nusistatymas prieš indekso fondus	183
25	Kodėl mes negalime pasirinkti laiminčių akcijų	186
26	Kodėl man nepatinka dolerio kainos vidurkio nustatymas	191
27	Kaip tapti akcijų rinkos guru ir patekti į CNBC	195
28	Taip, ir jus gali apgauti	198

IV DALIS. **KĄ DARYTI PASIEKUS TIKSLĄ**

29	Išsiėmimo norma: kiek galiu išleisti?	205
30	Kaip atsiimti savo 4 %?	215
31	Socialinis draudimas: ar jis saugus ir kada juo pasinaudoti	224
32	Aukokite kaip milijardierius	232

EPILOGAS

33	Mano vaiko kelias: pirmieji 10 metų	239
34	Istorijos iš Pietų Ramiojo vandenyno regiono	243
35	Baigiant keletas minčių apie riziką	247
	Knygos „Paprastas praturtėjimo kelias“ rekomendacijos	250

I SKYRIUS

Įžanga

Ši knyga atsirado iš mano tinklaraščio www.jlcollinsnh.com. Jis – iš serijos laiškų, kuriuos pradėjau rašyti savo tuo metu paauglei dukrai. Šiuose laiškuose daugiausia liečiau pinigų ir investavimo temas, apie kurias ji dar nebuvo pasirengusi išgirsti.

Kadangi šiame sudėtingame pasaulyje pinigai yra galingiausias įrankis, labai svarbu suprasti jų esmę. Jei nuspręsite juos valdyti, pinigai taps puikiais tarnais. Jei to nepadarysite, jie tikrai užvaldys jus.

„Bet tėti, – kartą tarė mano mažoji, – aš žinau, kad pinigai yra svarbūs. Tik nenoriu visą gyvenimą apie juos galvoti.“

Man tai atvėrė akis. Aš mėgstu šią veiklą. Tačiau dauguma žmonių turi svarbesnių darbų, nei galvoti apie pinigus. Jiems reikia statyti tiltus, gydyti ligas, derėtis dėl sutarčių, kopti į kalnus, kurti technologijas, mokyti vaikus, atidaryti ir kurti įmones.

Deja, nesidomintys finansais gali patekti į finansų pasaulio šarlatanų spąstus. Būtent šie žmonės padaro investavimą sudėtingą, pelningą jiems ir brangų mums. Jie tik ir laukia mūsų.

Svarbu žinoti, jog sudėtingos investicijos egzistuoja vien tam, kad iš jų pelnytųsi tie, kurie jas kuria ir parduoda. Be to, jos ne tik brangiau kainuoja investuotojui, bet ir yra ne tokios veiksmingos.

Štai keletas pagrindinių gairių, į kurias reikėtų atsižvelgti:

- Išleiskite mažiau nei uždirbate, o perteklių investuokite – taip išvengsite skolų.
- Laikykitės paprastų patarimų ir praturtėsite. Ne tik finansiškai.
- Skolos yra tokios pat patrauklios kaip dėlės ant kūno, ir turi tokį pat poveikį.
- Išsitraukite aštriausią peilį ir nugramdykite šiuos mažus kraujasiurbius.
- Jeigu jūsų gyvenimo būdas atitinka (arba dar blogiau – viršija) jūsų pajamas, vergaujate savo atlyginimui.
- Venkite finansiškai neatsakingų žmonių. Nesituokite su jais ir nesuteikite prieigos prie savo pinigų.
- Venkite investavimo konsultantų. Per daug jų siekia tik savo interesų. Kai turėsite sukauptą pakankamą žinių bagažą, kad išsirinktumėte gerą patarėją, šių žinių užteks savo finansams tvarkyti. Tai jūsų pinigai ir niekas geriau už jus jais nepasirūpins.
- Jums priklauso turimi daiktai, o jūs savo ruožtu priklausote jiems.
- Už pinigus galima nusipirkti daug dalykų, bet nėra nieko vertingesnio už jūsų laisvę.
- Gyvenimo pasirinkimai ne visada susiję su pinigais, tačiau turėtumėte žinoti, koks bus jų finansinis poveikis.
- Finansiškai saugus investavimas nėra sudėtingas.
- Sutaupykite dalį kiekvieno uždirbto ar kitu būdu gauto dolerio.
- Kuo daugiau procentų pajamų sutaupsite ir investuosite, tuo greičiau sukupsite „užsik***k pinigų“.
- Pamėginkite sutaupyti ir investuoti 50 % savo pajamų. Tai įmanoma neturint skolų.

- Didelės santaupų normos nauda yra dvejopa: jūs išmoksite gyventi taupiau ir kartu turėsite daugiau lėšų investuoti.
- Akcijų rinka yra galinga praturtėjimo priemonė ir jūs turėtumėte į ją investuoti. Tačiau nepamirškite, kad rinka ir jūsų akcijų vertė gali stipriai smukti. Tai visiškai normalu ir tikėtina. Tokiu atveju nekreipkite dėmesio į nuosmukius ir pirkite daugiau akcijų.
- Tai padaryti bus daug sunkiau, nei manote. Aplinkiniai panikuos. Žiniasklaida šauks: „Parduoti, parduoti, parduoti, parduoti!“
- Niekas negali nuspėti šių nuosmukių, nors žiniasklaidoje apstu apsimetančių galinčiais tai padaryti. Jie apgaudinėja save, bando kažką jums parduoti arba ir viena, ir kita. Nekreipkite į juos dėmesio.
- Kai galite pragyventi iš 4 % savo investicijų per metus, esate finansiškai nepriklausomi.

Tai, kas dabar atrodo taip paprasta ir aišku, turėjau išmokti per sunkumus, ir tai truko dešimtmečius. Dukrai skirtais laiškais, kurie buvo publikuojami www.jlcollinsnh.com, o dabar ir sudėti į šią knygą, stengiausi pasidalinti sėkmės receptais, įspėti apie gresiančius pavojus ir parodyti, kaip paprasta visa tai yra ir turėtų būti. Tikiuosi, kad jos kelias bus lengvesnis, jame pasitaikys mažiau klaidų ir finansinę laisvę ji pasieks anksčiau bei lengviau.

Paėmusiesiems į rankas šią knygą linkiu to paties. Čia aptarsiu visas pirmiau išvardytas gaires ir dar daugiau. Tad leiskimės į šią kelionę drauge. O pradėsime nuo parabolės.

II SKYRIUS

Parabolė: vienuolis ir dvasininkas

Du geri vaikystės draugai suaugę pasuka skirtingais keliais. Vienas tampa kukliu vienuoliu, kitas – turtingu ir įtakingu karaliaus dvasininku.

Po kelerių metų draugai vėl susitinka. Išdidusis dvasininkas (pasidabinęs prabangia sutana) gailisi sulysusio ir apdriskusio vienuolio. Patardamas sako:

– Jeigu išmoktum tarnauti karaliui, tau nereikėtų maitintis vien ryžiais ir pupelėmis.

Vienuolis jam atsako:

– Jeigu išmoktum maitintis vien ryžiais ir pupelėmis, tau nereikėtų tarnauti karaliui.

Daugelis mūsų yra tarp vienuolio ir dvasininko. Aš manau, kad geriau būti arčiau vienuolio.

III SKYRIUS

Mano istorija: pensija – ne pagrindinis tikslas

Finansinės laisvės siekiau ne tam, kad galėčiau leisti sau išeiti į pensiją. Dirbu su malonumu ir džiaugiuosi savo karjera. Mano tikslas – daugiau galimybių. Gebėjimas pasakyti „ne“, „užsik***k pinigai“ ir jų teikiama laisvė.

Dirbti pradėjau nuo 13 metų (dar anksčiau, jeigu įtrauktume vaikščiojimą po namus pardavinėjant tauškučius musėms mušti ir depozitinių butelių rinkimą prie kelio). Dažniausiai darbas man patikdavo, o uždirbti – visada.

Nuo pat pradžių man natūraliai sekėsi taupyti. Apimdavo svajinantis jausmas, kai matydavau, kaip kaupiasi pinigai. Nežinau, nuo ko tai prasidėjo. Galbūt turiu dėkoti genams. O gal mamai, kuri įžiebė svajonę sulaukus 16 metų nusipirkti raudoną kabrioletą. Deja, šiai svajonei nebuvo lemta išsipildyti.

Prieš pat tą gimtadienį sušlubavo tėčio sveikata, o netrukus žlugo ir jo verslas. Savo santaupas turėjau skirti koledžiui ir tuomet supratau, koks finansiškai nestabilus yra šis pasaulis. Kabrioletams teko palaukti. Net ir dabar stebiuosi perskaitęs apie po dvidešimties metų iš darbo atleistą vidutinio amžiaus vyruką, kuris beveik iškart lieka basas. Kodėl taip yra? Tai negebėjimo valdyti pinigus padarinys.

Dar tuomet, kai nebuvo girdėjęs apie sąvoką „užsik***k pinigai“ žinojau, kad to noriu. Jeigu gerai pamenu, ši frazė buvo pirmą kartą paminėta Jameso Clavello novelėje „Kilmingtonų namai“ (*The Noble House*). Kai ją perskaičiau, mano tikslas įgavo apčiuopiamą formą ir nepamirštamą pavadinimą.

Novelėje jauna moteris stengiasi uždirbti savo „užsik***k pinigų“. Jai tai reiškia pinigus, kurie leistų išsilaisvinti nuo kitų žmonių keliamų reikalavimų ir tapti savo gyvenimo ir laiko valdove. Ji nori uždirbti 10 milijonų – kur kas daugiau, nei reiktų paprastai finansinei laisvei pasiekti. Na, bent jau man. Viduje išlikti šiokiu tokiu vienuoliu niekada nepakenks.

Taip pat greit supratau, kad finansinė laisvė reiškia ne vien pinigus, bet ir galimybę gyventi kukliai, kaip moko įžangoje pateikta parabolė.

Tačiau, skirtingai nei novelėje, man „užsik***k pinigai“ nebūtinai yra pakankamai pinigų likusiam gyvenimui. Kartais tai tiesiog pakankamai pinigų, leidžiančių kurį laiką atsitraukti. Tokių pinigų pirmąkart turėjau sulaukęs 25 metų, kai po dvejų metų darbe, kuriame metinis atlyginimas siekė 10 000 dolerių per metus, sutaučiau net 5000.

Tai buvo pirmasis „profesionalus“ mano darbas, kurį sugebėjau susirasti dvejus metus sunkiai pradirbęs už minimalų atlyginimą, kai baigiau koledžą. Tačiau aš norėjau keliauti. Norėjau keletą mėnesių paklajoti po Europą. Savo viršininko paprašiau keturių mėnesių nemokamų atostogų. Tais laikais tokie dalykai buvo visiškai neįprasti. Taigi nieko nepešiau.

Tada dar nežinojau, kad darbo santykiai yra derybų reikalas. Tu paprašei. Tavo darbdavys nusprendė ir atsakė. Štai ir viskas.

Grįžau namo ir beveik visą savaitę galvojau apie tai. Nors darbas man patiko ir žinojau, kad kitą susirasti bus sunku, nusprendžiau išeiti. Labai norėjau pamatyti Europą. O tada nutiko kai kas neį-

tikėtino. Viršininkas man pasakė: „Nepriimk skubotų sprendimų. Pakalbėsiu su savininku.“

Kai viskas aprimo, mes susitarėme dėl šešių savaitių atostogų. Jas praleidau keliaudamas dviračiu po Airiją ir Velsą.

Nors iš pradžių nesupratau, kad dėl tokių dalykų galima derėtis, gana greitai perpratau sistemą. Vėliau paprašiau ir gavau mėnesį kasmetinių atostogų. Tad kitais metais apsilankiau Graikijoje. Tai atvėrė man akis. Dėl „užsik***k pinigų“ galėjau ne tik leisti sau šią kelionę – jie paskatino mane derėtis. Daugiau niekada nevergausiu.

Nuo tada išėjau iš darbo dar keturis kartus ir vieną kartą buvau atleistas. Nedirbau ir tris mėnesius, ir netgi penkerius metus. Taip nutiko dėl poreikio keisti karjerą, susitelkti į verslo pirkimą, keliauti arba (kai tai nuo manęs nepriklausė) neturint jokio plano. Paskutinį kartą pertrauką padariau 2011-aisiais siekdamas išeiti į pensiją. Tačiau kas žino? Uždirbti man patinka.

Per vienas iš šių vadinamųjų nemokamų atostogų man gimė dukra. Taip jau nutinka, kai turi laisvo laiko. Dabar jau suaugusi. Tačiau ji augo su tėčiu, per parą dirbančiu 18 valandų ir nuolat keliaujančiu arba iki vėlumos miegančiu ir poilsiaujančiu. Bet dukra visada žinojo, kad dažniausiai darau būtent tai, ką tuo metu noriu daryti.

Noriu tikėti, kad ši patirtis ją išmokė, kaip vertinga turėti pinigų ir mėgautis darbu, kai jam nevergauji. Kai dukrai buvo maždaug dveji, jos mama nusprendė vėl pradėti mokytis. Tai buvo mano verslo pirkimo etapas, todėl turėjau daug laisvo laiko.

Kol žmona vakarais lankė universitetą, su dukra laiką leisdavome žiūrėdami „Liūtą Karalių“. Be perstojo. Šį filmą greičiausiai mačiau daugiau sykių nei visus kitus sudėjus kartu. Iki šiol juokiamės prisiminę, kaip statėmė bokštus iš arbatos puodelių ir namelius iš kaladėlių. Tos drauge praleistos valandos buvo mūsų neįkainojamų santykių pagrindas.